

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

A képzőművészeti, fotóművészeti, iparművészeti, ipari tervezőművészeti és építészeti alkotások, műszaki létesítmények szabad felhasználása

Ügyszám: SZJSZT 13/2004

A megbízó az alábbi kérdésben kérte a Testület szakmai véleményét:

A szerzői jogról szóló törvény 68. § (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy „Tudományos ismeretterjesztő előadás, továbbá iskolai oktatás céljára [33. § (4) bek.] képzőművészeti, építészeti, iparművészeti és ipari tervezőművészeti alkotás képe, valamint a fotóművészeti alkotás a szerző hozzájárulása és díjazás nélkül felhasználható.” A rendelkezésben hivatkozott 33. § (4) bekezdés rögzíti, hogy az iskolai oktatás célját szolgálja a felhasználás, ha az az óvodai nevelésben, az általános iskolai, középiskolai, szakmunkásképző iskolai, szakiskolai oktatásban, az alapfokú művészetoktatásban vagy a felsőoktatásról szóló törvény hatálya alá tartozó felsőfokú oktatásban a tantervnek, illetve a képzési követelményeknek megfelelően valósul meg.

Állításuk szerint értelmezésre szorul, hogy – a fentiekben rögzített – az iskolai oktatás célját szolgáló felhasználás körébe tartozik-e, a képzőművészeti, építészeti, iparművészeti és ipari tervezőművészeti alkotás képe, valamint a fotóművészeti alkotás tankönyvben történő felhasználása, tekintettel arra is, hogy az átvevő mű üzletszerű felhasználása a szerzői jogi törvény – 2004. május 1-től hatályos – módosítása nyomán már nem tartozik a szabad felhasználás körébe.

Az eljáró tanács válasza:

A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (továbbiakban Szjt.) a szabad felhasználás esetköreit alapvetően „A szabad felhasználás és a szerzői jog más korlátjai” c. IV. fejezet keretein belül taglalja. Ehhez képeset a képzőművészeti, építészeti, iparművészeti és ipari tervezőművészeti alkotások szabad felhasználására az Szjt. 68. §-a speciális szabályokat állapít meg.

Az Szjt-t módosító 2003. évi CII. törvény a jelen ügy szempontjából a IV. fejezet szabályait érinti.

A törvény, az idézés – átvétel szabályát tartalmazó 34. § (1)-(2) bekezdéseiben csak az irodalmi vagy zenei mű részletének, illetve kisebb terjedelmű ilyen műnek az átvételét teszi lehetővé szabad felhasználásként. Az Szjt. 2004. május 1. előtt hatályos 34. § (3) bekezdése mondta ki azt, hogy az átvevő mű – egyébként önálló felhasználásnak minősülő – többszörözése és terjesztése csak akkor minősül szabad felhasználásnak, ha az ilyen művet tankönyvvé nyilvánítják.

Az Szjt. egyébként a korábban hatályos, a szerzői jogról szóló 1969. évi III. tv. szabályait már eleve megváltoztatta annyiban, hogy csak irodalmi és zenei művek esetében tette lehetővé a szabad átvételt, más műtípusok – pl. képzőművészeti és filmalkotások tekintetében – nem.

Az Szjt-nek a képzőművészeti, fotóművészeti, építészeti, iparművészeti és ipari tervezőművészeti alkotásokra, műszaki létesítményekre speciális védelmi szabályokat tartalmazó X. fejezete kizárja egyrészt az Szjt. 34. § (1) bekezdésének alkalmazását a vizuális művekre, másrészt a szabad felhasználás lehetőségét a vizuális művek tekintetében két esetkörre szűkíti:

- a szabadban nyilvános helyen állandó jelleggel kiállított alkotás látképének elkészítésére és felhasználására, valamint
- tudományos ismeretterjesztő előadás, továbbá iskolai oktatás céljára az alkotás képének, valamint a fotóművészeti alkotásnak a felhasználására (68. § (1)-(2) bek.).

A vizuális művek iskolai oktatási célból való szabad felhasználását illetően a törvény visszautal a 33. § (4) bekezdésében megfogalmazott iskolai oktatási célra.

A képzőművészeti, fotóművészeti, építészeti, iparművészeti és ipari tervezőművészeti alkotások, műszaki létesítmények szabad átvételét az Szjt. szabályai kezdettől fogva nem teszik lehetővé, és ezen a 2003. évi CII. törvénynek az Szjt. 34. §. (2) és (3) bekezdéseit érintő módosításai nem változtattak.

Ebből az következik, hogy a képzőművészeti, fotóművészeti, építészeti, iparművészeti és ipari tervezőművészeti alkotások, műszaki létesítmények egyedül és kizárólag a tudományos ismeretterjesztő előadás, továbbá iskolai oktatás céljára használhatók fel szabadon, így tehát tankönyvi felhasználásuk – függetlenül az üzletszerűségtől – minden esetben engedélyköteles.

Budapest, 2004. május 18.

Dr. Horváth Zoltán
a tanács elnöke

Dr. Rozgonyi Krisztina
a tanács előadó tagja

Dr. Koltay Krisztina
a tanács szavazó tagja